

Hava Meydan? Yolcu Terminal Binalar?nda Güvenlik Tedbirler

Yolcu Terminal Binas?: MSHGP?da Yolcular?n uçu? öncesi ve uçu? sonras? i?lemleri yap?lan, bünyesinde hava ula?tırma hizmeti ile ilgili kurulu? ve tesisleri bulunduran bina veya binalar grubu olarak ifade edilmektedir.

Terminal alan?, havaalan?n?n uçak hareket sahas? d???ndaki bölümü olarak tan?mlanabilir. Terminal alan?; yolcu ve bagaj i?lemlerinin yap?ld??? terminal binas?n?, yolcu, kargo ve bagajlar?n uça?a yüklenip bo?alt?lmas?n? sa?layan tesis ve araçlar?, uçak ve araç park alanlar?n?, havaalan? ula??m yollar?n?, kargo binalar?n? ve bak?m hangarlar?n? içinde bulundurmaktadır.

Terminal binas?, hava yolcululu?u ile ilgili belli i?lemlerin yerine getirildi?i bir tesisdir. Bu i?lemler; bilet sat???, bilet check-in, yolculara yönelik ticari faaliyetleri (Fast food, hediyelik e?ya dükkan? gibi), uçu? öncesi yolcular?n bagajlar?n?n al?nmas? ve uçu? sonras? yolculara teslim edilmesi gibi i?lemlerle, güvenlik kontrollerini ve devlet kontrollerini kapsamaktadır.

Yolcu Terminal Binas?nda Güvenlik ve Önemi

Yolcu Terminal Binas?n?n tan?m?n? aç?klamam?z gerekirse daha önce verilen Terminal Binas? tan?m?yla benzer olaca?? görülecektir. Ancak ?Yolcu terminali yer ve hava ta??mac?l??? aras?ndaki ba?lant?y? sa?layan geçi? noktas?d?r?. Yani k?sacas? uçu? hatt? öncesinde havaalan? binas?ndaki giri? kap?lar?ndan, ar?nd?r?lm?? sahadan uça?a ç?k?lan apron kap?s? aras?ndaki alan yolcu terminal alan?d?r. Bu alan içerisinde verilen hizmetler olarak; yolculara yönelik hizmetleri, havayolu ?irketlerinin verdi?i hizmetleri, resmi i?lemleri, havaalan? yönetiminin faaliyetlerini ve güvenlik hizmetlerini sayabiliriz.

Günümüzde insanlar konfor ve h?zlar? sebebiyle havayolunu tercih etmektedir. Ula??m güvenli?i kavram? içerisinde her tür arac?n seyahat s?ras?ndaki güvenli?i kadar yolcular?n seyahat öncesi ve sonras?ndaki güvenliklerinin sa?lanması da önemlidir. Özellikle ulusal ve uluslararası öneme sahip olan terminal binalar?nda, topluca bulunan yolculara kar?? yap?lan bir sald?r?, tüm dünyada büyük bir ses getirmekte, meydana geldi?i ülkeye zarar vermekte ve uçu?lar? da etkiledi?inden büyük ekonomik zararlara da yol açmaktadır. Bu ve buna benzer sebeplerle yasad??? eylem gruplar? veya teröristler için yolcu terminal binas?na yönelik bir sald?r? yapmak, bir uça?a ula??p uça?? kaç?rmaktan veya bir uça?a sabotaj eylemi yapmaktan daha kolay ve daha çok ses getiren bir yol oldu?unu söyleyebiliriz.

Türkiye'nin geçmi?ten günümüze uzanan terör sorunu, yani yüksek terör riski, sivil havac?lık güvenli?ini Türkiye aç?s?ndan çok önemli bir konuma getirmi?tir. Birçok ülkeden farklı olarak Türkiye'de terminal binalar? için de güvenlik tedbirleri al?nmakta ve özellikle yolcu terminal güvenli?i ve yolcu terminal giri? kontrol noktalar?n?n güvenli?ine önem verilmektedir. Bu yöntemle güvenlik seviyesi her yönden yükseltilmektedir.

Yolcu terminal binas? güvenli?inin önemini, Esenbo?a Havaalan?nda 7 A?ustos 1982 tarihinde ya?anan terör sald?r?s? ortaya koymu?tur. ASALA adl? Ermeni terör örgütü 1980'li y?llarda Türkiye'nin yurtd???ndaki temsilcilerine ve burada çal??an personeline yönelik sald?r?lar düzenlemeye ba?lam??, bu sald?r?lar sürerken iki ASALA militan? 7 A?ustos 1982 tarihinde Esenbo?a Havaliman?na silahlar? ile girerek biri Ankara Emniyet Müdür Yard?mc?s? olmak üzere iki güvenlik görevlisi ile ikisi yabanc? uyruklu alt? yolcu olmak üzere 8 ki?iyi öldürmü? ve 72 ki?iyi de yaralam??lard?r. Ermeni sald?rganlardan biri çat??mada öldürülmü?, di?er sald?rgan yaral? olarak yakalanm??t?r.

Bu olaydan bir y?l sonra 15 Temmuz 1983'te Fransa'n?n Paris Orly Havaliman?ndaki Türk Hava Yollar?n?n bürosuna kar??, çanta içine eklenmi? bir bomba ile eylem yap?lm??, bu eylem 8 ki?inin ölmesine ve 55 ki?inin de yaralanmas?na sebep olmu?tur. Olay sonras? Fransa Polisinin yapt??? ara?tırma sonucunda teröristin çantan?n Paris'ten ?stanbul'a giden THY uça??na konularak uçak havada iken patlatmay? planlad??? ve sald?r?dan önce teröristin çantas? ile havaliman?na geldi?i ve çantas?n? para kar??l???nda bir ba?kas?na bagaj kontrolünden geçirmesini istedi?i ancak bomban?n zaman?ndan önce bagaj rampas?nda patlad??? ortaya ç?km??t?r.

Geçmi?te ya?anan olaylar ve yüksek terör riski, Türkiye'nin sivil havac?lık güvenli?inde ve özellikle terminal binas? güvenli?ini arttırmaya yönelik tedbirler almas?n?, terminal giri? kontrol noktalar?nda da yolcu ve bagaj kontrollerinin yap?lmas?n? sa?lam??t?r. Bu kontroller terminal içindeki ar?nd?r?lm?? sahaya geçi? için yap?lan kap? kontrollerinin ayn?s?d?r.

Dünya üzerindeki havalimanlar?na bakt???m?zda da yolcu terminal binas? güvenli?inin önemli oldu?u görülmektedir. 11 Eylül 2001 tarihinde meydana gelen ve dünya tarihindeki en önemli terör eylemi olarak dört tane yolcu uça??n?n kaç?r?lmas? ve bu uçaklardan ikisinin ABD Dünya Ticaret Merkezi Binalar?na çarpt?r?lmas? sonucu binalar?n y?k?lmas? olay? incelendi?inde; teröristlerin ABD'nin Boston Logan Havaalan?n? kulland?klar?n?, bu havaalan?n? teröristlerce seçilmi? bir havaalan? oldu?unu çünkü bu havaalan?n?n genel olarak çok yo?un hava trafi?i ve daha az güvenli?i ile bilinen bir havaalan? oldu?u, her y?l binlerce yolcunun bagajlar?n?n kayboldu?u, çe?itli karga?alar?n ya?and??? ve yeterli güvenlik önleminin al?nmad??? ortaya ç?km??t?r. Teröristler arama noktalar?nda yakalanmamak amacıyla yanlar?na sadece tra? b?ça??, b?çak ve konserve açaca?? alm??lar ve havaalan?nda yo?unlu?un ya?and??? sabah saatlerini seçmi?lerdir. 11 Eylül sald?r?lar? sonras?nda; ?Havaalan?na giri?

kontrollerinde yapılan denetimlerde, bu alanlarda çok büyük zaaf ların oldu ğu görülmüştür.

11 Eylül saldırılarında terminal giri ş kontrol noktalarındaki güvenlik arama ve taraması yönteminin veya terminal içindeki ikinci aramanın teröristleri caydırabilece ği veya yakalanmaların salayabilece ği ihtimali görülebilmektedir. Ayrıca bu önlemin terminale ve yolculara karşı yapılabilen bir saldırıyı önlemede de etkin bir güvenlik önlemi oldu ğu söylenebilir.

24 Ocak 2011 tarihinde Rusya'nın başkenti Moskova'nın Domodedovo Havalimanında 36 kişinin ölümü ve 180 kişinin yaralanmasıyla sonuçlanan saldırı terminal güvenli ğinin önemini ortaya koymuştur. Bu bombalı saldırı Çeçen teröristlerce üstlenilmiştir. Saldırı sonucunda, terör saldırısına hedef olan Moskova'nın Domodedovo Havaalanında güvenlik önlemlerinin yetersiz oldu ğu ortaya çıkmış ve Rus güvenlik güçleri, "çeri girmek isteyenler elini kolunu sallayarak havaalanına serbest şekilde girebiliyordu" diye sert eleştirilerde bulunmuştur. Rusya Ulusal Terörle Mücadele Komitesi Sözcüsü, terör olayının meydana geldi ği Domodedovo Havaalanında güvenlik önlemlerinin yetersiz oldu ğundan yakınmıştır. Rus resmi haber kanalı Rossiya-24'e canlı yayında konu şan Sözcü, "Domodedovo'da güvenlik önlem ve çalınmalar yetersiz idi. Eğer tam tersi önlemler yeterli olsaydı hiçbir terör saldırısı olmazdı" demiştir. Havaalanın bazı yerlerinde güvenlik cihazlarının bile olmadığının dile getiren Rusya Ulusal Terörle Mücadele Komitesi Sözcüsü, "Bazı yerlerde metal dedektör cihazları koyulmamış veya bazıları hiç çalınmıyordu. Havaalanına giri ş fiiliyatta serbest idi. Elini kolunu sallayan kontrolü atlatarak oraya çanta sokabiliyordu." diye eleştiride bulunmuştur. 2004 yılında ise aynı havalimandan kalkan iki farklı uçağa binen iki intihar eylemcisi, uçak havadayken üzerlerindeki bombaları patlatmış ve olayda toplam 90 kişi hayatını kaybetmiştir. Saldırı sonrasında havaalanı giri ş kapılarında güvenlik noktalarının oluşturulması kararlaştırılmıştır. kontrol

Günümüzde yolcu terminal binasının tüm yolcuların ve çalınanlar ortak kullandığı ve uçuş öncesindeki bir alan olması sebebiyle sivil havacılık güvenli ğinin en önemli parçalarından biri oldu ğu görülebilir. Ulaştırma Bakanlığı'nın ICAO güvenlik dokümanlarının esas alarak hazırladığı Havaalanları Master Planlama Esasları kitabında bu konuyla ilgili olarak; Yolcuların denetlenmesi ve gözlemlenmesi işlemlerinin uçağa binme aşamasında olmaması gerekti ği çünkü herhangi bir alarm durumunda güvenlik için bir zamana ihtiyaç duyuldu ğu ve yolcuların uçağa binmeden önce bekledikleri bekleme alanlarına yetkisiz ulaşımın önlenmesi gerekti ği belirtilmektedir.

Yolcu terminal binasında alınan güvenlik tedbirlerini Küçük ölçekli şekilde gruplandırılmıştır;

- Giri ş Kontrol Noktasında Güvenlik,
- Uçuş Öncesi Güvenlik Kontrolü,
- Özellikle Yolcuların Kontrolü,
- Transit ve Aktarmalı Yolcuların Kontrolü.

Yolcu Terminal binasında yolcuların ilk karşılaştığı yer olan ve güvenli ğin ilk uygulanmaya başlandığı, tüm yolcular gibi, yolculara herhangi bir saldırıda yardım edebilecek terminal ve havaalanı çalınanlar da arama ve tarama işlemlerine tabii tutuldukları Giri ş Kontrol Noktalarının yolcu terminal binası güvenli ğinin en önemli basamağının oluşturdu ğu söylenebilir.

Yaşanan olaylarda bu gerçe ği ortaya koymaktadır.